

Presentatie voor Vereniging Sittards Verleden; 28 maart 2019 (Roy Keizers)

Inleiding

Sport is vaak 'weeskindje' bij historisch onderzoek. Er is veel bekend, maar verspreid over verenigingen en mensen, met herinneringen van spelers, bestuurders en familieleden. Ik startte lang (en vele uren) geleden met onderzoek naar OVCS (Ophoven); en kwam veel over andere Sittardse clubs tegen. Daarom deze (eerste) poging tot overzicht van Sittards voetbal, met de focus op de beginperiode tot en met de jaren 50. Dan blijkt dat er naast V.V.S. en Sittards(ch)e Boys, ook veel in de Sittardse wijken gebeurde. Mijn hoop is dat we dit gestructureerder in beeld kunnen brengen, houden en uitbouwen. Veel documentatie heb ik verkregen met hulp van instanties (Archief de Domijnen), maar ook door mensen die informatie en spullen aanleveren.

Georganiseerd voetbal: hoe begon het?

In de presentatie spreek ik over voetbal in Oud-Sittard (met Broeksittard, maar nu niet Munstergeleen, Limbricht, Born en Geleen). Van georganiseerde sport is pas sprake sinds ca 1900. Uit onderzoek van Instituut Huygens, o.a. in Sittard, blijkt vóór 1940: tig voetbalclubs, tennis, schaken, hockey en gymnastiek/schermen. Daarnaast ook duiven, biljarten, wielrijden en paardenrennen. Nationaal was in 1888 invoering van het voetbal, in 1889 oprichting van N.V.B. (Nederlandsche VoetbalBond) en van gewestelijke bonden. Rond 1900 werd in Limburg gevoetbald in Maastricht, Venlo en Roermond. In 1908 werd de L.V.B. (Limburgschen VoetbalBond) opgericht als afdeling van de NVB, met maximaal 500 leden. Aanvankelijk werd gevoetbald door groepjes jongens, bijv. eens per week, vooral uit welgestelde milieus, vaak studenten. Pas later werden wedstrijden in competitie gespeeld in bondsverband. Na 1900 kwam er publiek, schreven de kranten erover en gingen ook anderen voetballen. Omkleeden gebeurde bij een clublokaal (café) waarna naar het terrein (veld) werd gelopen.

Voetbal in Sittard

Ook werd gevoetbald op seminarie Rolduc. Volgens de overlevering speelde de Sittardse student Col Hermans tijdens de vakantie met 2 studenten en een bal partijtjes op de markt in Sittard, en geldt dit als het begin van voetbal in Sittard. Sinds 1902 is de oudste Sittardse voetbalclub 'S.V.C.', met initiatiefnemer Martien Houben, en later naamsveranderingen in Sparta, Quick en V.V.S. (RKVV Sittard; 'de Kraaijen'). Men speelde op diverse terreinen (Broeksittarderweg, Ophovenerbroek en Baandert) en speelde bij neutrale en katholieke bond. Er waren diverse kampioenschappen. Minder bekend is dat in 1912 ook in Ophoven ('Avanti') gespeeld werd, sinds 1914 in competitie. Gespeeld werd op een terrein in Ophovenerbroek (Tentoonstellingsterrein, waar later stadspark, roeivijver en zwembad aangelegd zijn). In 1916 kwam einde aan deze club door mobilisatie van spelers. Kortstondig bestond ook V.C. Olympia (1909-1910); met veld aan Leijenbroekerweg/Putstraat.

Wereldoorlog I: breekpunt of mijlpaal voor het voetbal?

Historici verschillen van mening over de impact van WO I op het voetbal. Clubs moesten stoppen doordat spelers gemobiliseerd werden, maar soldaten maakten kennis met voetbal, kwamen thuis en verspreidden het spel. Het voetbal veranderde ook: de overheid kende belang toe aan lichamelijke oefening, via het onderwijs, en de legerleiding stimuleerde voetbal om verveling te verdrijven. Zeer belangrijk was het groeiende bewustzijn van de Kerk. De N.V.B. was een 'Neutrale' organisatie. De kerk vreesde omgang met andersdenkenden en verval van zeden en normen. Aanvankelijk verzette de Kerk zich sterk, maar later omarmde ze het voetbal. Grote kracht was de Brabantse 'voetbalkapelaan' Binck die stimuleerde tot het oprichten van een katholieke bond. Dat werd als tegenhanger van de NVB in 1916 de R.K.F. (Rooms-Katholieke Federatie), met in 1917 de R.K.L.V.B. als Limburgse afdeling. Dat laatste onder regie van Rector Jos. Gilissen (Heerlen) in opdracht van bisschop mgr. Laurens Schrijnen. Dit was succesvol: in 1918 1.500 leden en in 1931 bijna 6.000 leden in 200 clubs. Er kwam groeiende druk vanuit de Kerk: pastoors riepen op om alleen roomse sport te beoefenen. Er waren geestelijk adviseurs.

De kerk zorgde voor regulering: bijna was er een Zondagswet (verbod om vóór 13.00 uur te voetballen). Er kwam een voetbalvrije zondag per maand (verbod, tenzij ontheffing van de bisschop). Er was een continue strijd met katholieke clubs die toch toetraden tot de NVB (zie VVS!). Omdat de regionale NVB-competitie van hoger niveau was, waren er van katholieke zijde pogingen tot verhoging van het spelniveau: bijv. meer districten en klassen en in 1932 de I.V.C.B. (interdiocesane competitie). Ook kwamen er vertegenwoordigende teams (RK Nederlands elftal, Zuid-Limburgs elftal). Door dit alles werd voetbal een volkssport!

Groei van voetbalsport in Sittard tussen WOI en WOII

Na WOI groeide ook in Sittard het aantal verenigingen. 'VVS' kende een glansperiode rond 1924 met een landskampioenschap RKF, maar kreeg ook in 1927 als afsplitsing 'Sparta' / 'Sittardsche Boys', met voorzitter Camille Cals en geestelijk adviseur Kapelaan Reijnen. De Boys speelden lager, maar wonnen in 1928 de Bisschopsbeker. 'OVC' bleef onder diverse namen en op diverse terreinen actief in Ophoven, met in 1929 het Kampioenschap 1^e klasse RKF als hoogtepunt. Er kwamen ook nieuwe clubs. In Broeksittard werd in 1919 'Blauw-Wit' opgericht (in 1922/1923 'Almania') door aankomend priester Zef Colaris en Leo Cremers. In vooral de katholieke bond werden diverse kampioenschappen behaald. Over hoe het exact gegaan is in Overhoven verschillen de verhalen. Op grond van competitie-indelingen en uitslagen zien we enerzijds 'Overhoven' begin jaren 20 en daarnaast 'Trompenburg' (Rijksweg Noord) van 1921 tot 1933. In 1926 werd 'D.V.O.' opgericht, deels deels parallel aan Trompenburg! Ook DVO speelde RKLVB (behalve 1933-1936) met in 1939 het kampioenschap. In Leijenbroek was men actief met begin twintiger jaren 'Amicitia' en op de grens van de 20-er en 30-er jaren 'L.V.C.' (veld Leijenbroekerweg). Beiden speelden LVB en RKLVB. Ook in Stadbroek werd gevoetbald. Aanvankelijk via diverse clubs, vaak maar een enkel seizoen: De Ster, D.J.W. (De Jonge Werkman), Olympia Stadbroek en Patronaat en Voluntas (beide laatste jeugd). In 1936 werd 'Stadbroek' opgericht dat direct kampioen werd en vooral 1e klasse RKLVB speelde, maar rond 1939 van de radar verdween. In 1938 werd 'Sanderbout' opgericht (als opvolging van jeugdclub 'Concordia'). Een andere club was RKVV Sittardia, tussen 1919 en 1930 in vooral de LVB RKLVB, met terrein in de Tunnelstraat. Verder waren er Maurits (1919-1921), Limburgia (1927-1928; 'De Jonge Zwaluw'), Steenwegse Boys (1934-1937) en Universal (vh Olympia, 1932-1934).

Jeugdvoetbal

Nadat in de 20-er en 30-er jaren jeugdcompetities waren in Roermond, Maastricht en Venlo, werd na een eerste poging in 1927, in 1929 gekomen tot een Jeugdcompetitie Sittard e.o.; met o.a. Roomsche Sittardia, RK Amicitia, RK Excelsior Overhoven; naderhand ook Sittardsche Boys, DVO. Dit was lokaal initiatief, soms van een club (Sittardsche Boys) en pas vanaf circa 1934 regionaal opgepakt door het Kringbestuur RKLVB Sittard met bijv. 3 afdelingen o.a. Sittard: O.V.C. Ophoven, Patronaat Stadbroek, G.V.C. Guttecoven, Sitt. Boys, Almania, Voluntas. Dit betrof eerst oudere jeugd (17-19 jaar) maar mee en mee ook jongeren (14-17 jaar).

De Tweede Wereldoorlog, en daarna

Tijdens WOII ging de RKF op in de NVB (besluit van de Duitsers), hetgeen na de oorlog in 1946 de KNVB werd. VVS en Sittardse Boys kwamen in dezelfde 2e klasse (met Almania) terecht: grote rivaliteit en belangstelling in Sittard gedurende de oorlogsjaren (en daarna). Er was de komst van bekende spelers als Bram Appel en Gerard Kuppen naar VVS en Frans de Munck naar Sittardse Boys; bij de Boys speelden o.a. Jan Notermans (16 jaar in 1e) met als voorbeelden Harry Ehlen en Weppe Collombon, en ook Sjeer Gruisen. De Boys werden in 1943 en 1944 kampioen, haalden geen promotie; maar in 1946 ging men wel naar de 1e klasse met bijv. Harrie Ehlen, Paauwe, Fr. de Munck, Bux in vertegenwoordigende teams; en als trainer Nic. Heijenrath. V.V.S. werd in 1947 en 1948 kampioen, maar promoveerde ook niet; en had Kuppen, Druening, Martens in vertegenwoordigende teams. In 1950 kwam dan toch de fusie tot 'R.K. Sportvereniging Sittardia', na betrokkenheid van burg. Coenders en dr. Van den Hoff (directeur ziekenhuis). Na de fusie had de club ook handbal en atletiek. 1^e voorzitter werd Wil Heuts.

Het terrein lag in de Baandert, waar vanwege wijkuitbreidingen en een nieuwe kerk, later een nieuw sportpark tussen Baandert en Stadbroek (Hemelsley) gebouwd werd. Bekend was de Sittardia-Voetbalschool: een instituut voor opleiding van spelers 14-16 jaar zodat ze beter voorbereid zijn om rond 18 bij senioren in te schuiven. Sittardia was meer dan het kapitaalcrachtige Fortuna'54 uit Geleen de club voor lokaal talent. De resultaten waren wisselend maar wist de club na invoering van het betaald voetbal in zowel 1959, 1964 als 1966 te promoveren naar de eredivisie. Veel publiciteit trokken de buitenlandreizen o.a. naar Madrid. Belangrijke spelers in die tijd: Harry Ehlen, Sjeer Gruisen, Harie Brull, Willy Dullens, etc.

Almania had na die oorlogsjaren ook de derby's met VVS en de Boys. Door het betaald voetbal kwam er voor het amateurvoetbal een versterkte promotie, waardoor Almania in 1955 1e klasse KNVB speelde met reizen naar Noord-Brabant en Zeeland. Dat vergde veel van de club die ook nog talenten naar Sittardia zag vertrekken. Daardoor 2 degradaties in 1956 en 1959. Begin jaren '60 kwam Almania weer in de 2e en 1e klasse, en 2e helft 60-er jaren volgde een glorieperiode! In 1947 was in Ophoven de heroprichting van 'O.V.C.' (afdeling Limburg); vanaf 1952 'OVCS'. Rond 1955 was er een topperiode tot in de 2^e klasse KNVB. Rond 1960 volgde een grote neergang toen na de oprichting De Kraaien veel spelers naar die club gingen. Degradaties volgden evenals zeer zware jaren, ook financieel en qua accommodatie. DVO speelde vooral 4^e klasse, kreeg in 1950 een nieuw terrein aan de Nusterweg, dat helaas maar een beperkt aantal jaren beschikbaar bleef en er lange tijd naar nieuwe accommodatie gezocht moest worden. In Stadbroek was in 1946 oprichting van 'Oranje Boys' door Jozef Schreurs (oud-keeper van Almania) en W. Haemers. Terrein was eerst een wei in 'de Baenje' en ca 1951 een nieuw terrein. In de Afdeling Limburg, na naamsverandering in 'RKVV Stadbroek' volgden snel diverse kampioenschappen, o.a. in 1951 in 4e klasse, na beslissingswedstrijd tegen DVO (terrein Sittardia, 2.000 bezoekers), Periode daarna ging heen en weer tussen 4^e klasse en Afdeling Limburg. Sanderbout had een erg moeilijke periode begin 60-er jaren, maar bloeide 2^e helft 60-er jaren op tot een landskampioenschap in 1970. In en rond Leijenbroek waren tussen ca 1946 en ca 1952 2 clubs vrijwel gelijk actief in 2^e en 3^e klasse Afdeling Limburg: 'Leijenbroek' en 'Wintraak'. In 1965-1966 is nog lang geprobeerd onder de naam S.V. Den Tomel'66 een nieuwe club op te richten maar dat lukte niet. In Thienbunder werden 'Thienbunder Boys; juli 1955 opgericht. Men speelde op een veld tussen de 2 spoorlijnen. Er waren enkele kampioenschappen en degradaties, dus op en neer tussen Afdeling en KNVB. Trainer/speler was in 1958-1959 tijdelijk Georg Kessler.

De Selfkant-klubs Tuddern, Schalbruch, Susterseel en Hönngen speelden na de annexatie in 1949 door Nederland tot 1963 in de Nederlandse competitie. Ze werden eerst ingedeeld in 4^e klasse KNVB. Deze clubs gingen heen en weer tussen KNVB en Afdeling Limburg. Ter afronding van de 50-er jaren kunnen we niet om het Limbrichterveld heen. De Kraaijen werden in 1959 opgericht, na Congo Boys (zomeravond). Veel spelers van OVCS en DVO kwamen. Op de gewenste naam 'V.V.S.' rustte embargo, en dus werd het 'de Kraaien'. In de kleurenzwart-wit speelde men op het terrein van een korenveld in de Akkerstraat (van melkhandelaar Feijen, pacht van gemeente). Initiatiefnemers waren Zef Peters, Louis Luykx, Jan Puls, Frans Muurmans, Baer Luykx, Bertus Willems en Freddie Oost. Na de start in 1960 in 3e klasse Afd. Limburg werd het team direct kampioen, evenals in 1962. In 1966 volgde promotie naar de 4e klasse KNVB. In 1968 naamsverandering V.V. Sittard en in 1970 een nieuw complex in gebruik.

Tot slot:

Iets latere ontwikkelingen zoals Vrouwen/damesvoetbal, Zomeravondvoetbal en Zaalvoetbal komen wat later in de tijd en zijn in dit verhaal nog niet zozeer aan de orde. Er is nog genoeg werk aan de winkel! Dit is een (eerste) poging tot overzicht. Veel ontbrekende details, namen, gezichten (per club, per wijk) en de periode na 1960 kunnen nog verder in beeld worden gebracht. En andere sporten liggen natuurlijk ook voor het oppakken. Dus: Heeft u foto's, artikelen of herinnert u zich gebeurtenissen/ervaringen? Gooi ze niet weg en vergeet ze niet maar geef ze door: aan de club, aan De Domijnen of anders aan mij (r.keizers@ziggo.nl; 06-50243221). Laten we niet vergeten!